

TARTU ÜLIKOOL

Sotsiaalteaduste valdkond

Johan Skytte poliitikauuringute instituut

Juuli Pihel

**EMOTSIONAALSUSE VÄLJENDAMINE POLIITIKUTE SEAS
KESKKONNATEEMALISES ARUTELUS MEEDIAS EESTI
NÄITEL**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Katrin Uba, PhD

Tartu 2020

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite seisukohad, ning kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

/Juuli Pihel/

18.05.2020

Kaitsmine toimub/kuupäev/ kell/kellaeg/
...../aadress/ auditooriumis/number/.

Retsensent: /nimi/ (...../teaduskraad/),
..... /amet/

Lühikokkuvõte

Keskkonna- ja kliimateemaline arutelu on muutnud üha intensiivsemaks. Emotsionaalsus on vältimatu osa keskkonna teemal rääkides, sest keskkonnaprobleemid kujutavad endas ohtu inimkonnale. Keskkonnaprobleemidega tegelemine on peamiselt riikide ning seeläbi poliitikute ülesanne. Antud bakalaureusetöö eesmärk oli analüüsida, kuidas väljendavad poliitikud emotsioone keskkonnateemalises arutelus Eestis. Samuti uuriti millistest keskkonnaprobleemidest rääkides väljendatakse emotsionaalsust. Analüüsiti kolme emotsiooni: hirmu, viha ja lootust. Kasutades kvalitatiivse sisuanalüüsi meetodit analüüsiti antud bakalaureusetöös 32 artikli põhjal emotsionaalsuse väljendamist poliitikute seas keskkonnateemalises arutelus Eesti Rahvusringhäälingu meediaportaali näitel. Leiti, et keskkonnateemalises arutelus on tonaalsus valdavalt negatiivne. Enim väljendatakse viha ehk süüdistatakse kedagi. Teisel kohal väljendatakse lootust ehk kiidetakse kellegi tegusid ja lahendusi või kutsutakse üles käituma keskkonnasõbralikult. Kolmandana väljendatakse hirmu ehk arutletakse eesootavate katastroofide teemal. Kõige negatiivsemad on keskkonnale spetsialiseerunud erakonnad Eestimaa Rohelised ja Elurikkuse Erakond, sest nende eesmärgiks ei ole saavutada rahva poolehoid, vaid keskkonnakaitse. Kõige positiivsemaks osutusid juhtivad erakonnad Reformierakond ja Keskerakond. Antud erakondade positiivne meelestatus põhineb kahel faktoril: keskkonnavalised otsused ja lahendused on suures osas nende poolt kehtestatud ning positiivsed emotsioonide tekitavad positiivset reaktsiooni, seeläbi aitavad säilitada rahva poolehoidu. Ideoloogia ja emotsioonide väljendamise seos ilmnes ühes aspektis: parempoolsed erakonnad väljendavad vähem hirmu kui teised. Läbivateks aruteluteemadeks osutusid maavarade ületarbimine, põlevkivitööstus, kliimamuutused, keskkonna kahjustamine, taastuenergia tootmine ja põhjavee olukord.

Sisukord

SISSEJUHATUS	6
Keskkonnaga seotud probleemid Eestis	8
Loodusvarad ja jäätmed	8
Maastikud ja bioloogiline mitmekesisus	8
Kliimamuutuste leevendamine ja õhu kvaliteet	9
1. TEOREETILINE RAAMISTIK	10
1.1 Emotsionaalsus keskkonnateemalises arutelus	10
1.2 Emotsionaalsus poliitikas	12
1.3 Ideoloogia roll keskkonnateemalises arutelus	14
2. METOODIKA	16
2.1 Valim	16
2.2 Meetod	17
3. ANALÜÜS	18
3.1 Negatiivsete emotsioonide väljendamine	18
3.1.1 Hirm	18
3.1.2 Viha	20
3.2 Positiivsete emotsioonide väljendamine	23
3.2.1 Lootus	23
3.2.2 Raskesti kodeeritavad arvamused	25
3.3 Emotsioonide väljendamise statistika	27
3.3.1 Emotsioonide väljendamise erinevused erakondade vahel	28
KOKKUVÕTE	32
KASUTATUD KIRJANDUS	34
EXPRESSION OF EMOTIONS AMONG POLITICIANS IN ENVIRONMENTAL DISCUSSION IN THE MEDIA ON THE EXAMPLE OF ESTONIA.....	37
LISAD.....	40
Analüüsitud artiklid.....	40

Tabelid, graafikud ja joonised

Tabel 1. Emotsioonide väljendamise kodeerimisjuhend	17
Tabel 2. Emotsioonide väljendamine ERR artiklites keskkonnateemalises arutelus	27
Joonis 1. Positiivsete ja negatiivsete emotsioonide väljendamine ERR artiklites keskkonnateemalises arutelus erakondade lõikes (Allikas. Autori koostatud)	28
Joonis 2. Emotsioonide väljendamine ERR artiklites keskkonnateemalises arutelus erakondade lõikes. (Allikas: autori koostatud)	30

SISSEJUHATUS

21. sajandil on üha enam globaalset tähelepanu saanud vältimatute ja katastroofiliste tagajärgedega probleem - kliimasoojenemine. Varasemalt olid keskkonna teemal märgatavalt emotsionaalsemad vaid aktivistid, keda kliimakõneluste ajal protestimas näha võis. 2018. aastal, aga äratasid noore rootslanna Greta Thunbergi protestid esmakordselt noorte tähelepanu seoses probleemiga. Rõhudes vanema generatsiooni süüdistamisele ja kohutavatele tagajärgedele pani aktivist aluse globaalsele emotsionaalsele keskkonnateemalisele arutelule.

Emotsionaalsus on viis, kuidas inimesi enda poolele võita ja arvamust ühiskonnas kinnistada. Need, kes ei ole hõivatud teadusliku töö või poliitikaga, saavad oma informatsiooni meediast või kaaskodanikelt (Smith ja Joffe, 2009: 647). Ühiskond võtab kuulda just kõrgematel positsioonidel paiknevaid isikuid, sest ise antud teemade uurimine on aeganõudev ja ka keeruline. Meedia kaudu omandatud informatsioonist tekib rahval arvamus poliitiliste ja teaduslike teemade kohta (Höijer, 2010: 718). Oluline on, et saadud teadmised oleksid faktidel põhinevad ning asjakohased. Emotsionaalne sõnavõtt, mis ei pruugi faktidel põhineda saab rohkem tähelepanu ja poolehoidu. Suuremat tähelepanu vajab aga asjakohane ja neutraalne informatsioon, mis tihtipeale emotsionaalsuse seast välja ei paista. Kui valeinfo tõttu ei tajuta probleemi ekstensiivsust võib juhtuda, et tegutsema ei hakata ning tagajärjed planeedile on katastroofilised. Seetõttu on vajalik kriitiline ülevaade emotsionaalsusest, mida kasutatakse ühiskonna mõjutamiseks.

Eestis moodustavad metsad ligi poole riigipindalast (Keskkonnaministeerium, 2018). Seetõttu võib eeldada, et keskkond on eestlastele väga oluline ning keskkonnateemalises arutelus on Eesti poliitikud emotsionaalsemad kui teiste riikide poliitikud. Antud bakalaureusetöö eesmärk on uurida, milliseid emotsioone väljendavad Eesti poliitikud keskkonnateemalises arutelus. Varasemalt on emotsioonide väljendamist keskkonna ja kliimaga seoses uuritud erinevate riikide näitel (Höijer, 2010; Roeser, 2012; Smith ja Leiserowitz, 2014), kuid Eesti kontekstis mitte. Emotsioonide väljendamise uurimiseks on valitud teoreetilises raamistikus analüüsitud tööde põhjal kolm emotsiooni: hirm, viha ja lootus. Samuti uuritakse, kas ideoloogiline maailmapilt mõjutab erinevate

emotsioonide väljendamise arvu ning millises suunas. Lisaks kaardistatakse, milliste keskkonnaprobleemide üle toimub arutelu.

Tegemist on kvalitatiivse sisuanalüüsiga. Valim koosneb 32 artiklist, kus on arvamust avaldanud endine või praegune Eesti poliitik. Artiklid valitakse Eesti Rahvusringhäälingu meediaportaalist. Valimil puudub ajapiirang, sest keskkonnateemaline arutelu ei ole tekkinud kindlal hetkel. Analüüsi andmeteks on artiklist kodeeritud emotsioon seoses kliima, keskkonna, keskkonnapoliitika või kliimapoliitikaga. Emotsioon liigitatakse esmalt positiivseks või negatiivseks, seejärel kitsendatakse hirmuks, lootuseks või vihaks.

Töö koosneb neljast osast. Esimeses osas tehakse ülevaade Eestit puudutavatest keskkonnaprobleemidest. Teises osas tutvustatakse teoreetilist raamistiku ning esitatakse hüpoteesid, kolmandas osas esitatakse uurimisküsimused ning selgitatakse meetodikat. Neljandas osas analüüsitakse meediast leitud kodeeritud emotsioone ja nende statistikat ning luuakse järeldusi.

Sissejuhatava osana bakalaureusetöösse tutvustatakse Eesti keskkonnaprobleeme. Keskkonnaprobleemide defineerimine aitab mõista poliitikute emotsioone lähtuvalt konkreetsest keskkonnaprobleemist.

Keskkonnaga seotud probleemid Eestis

Enamasti on mõttevahetuse algatajateks meedias ühiskonda mõjutavad probleemid. Antud töö põhineb eestikeelsetel artiklidel, kus arutletakse tõenäoliselt kohalike keskkonnaprobleemide üle. Millised keskkonnaprobleemid on 2020. aasta seisuga olulisimad Eesti kontekstis? Peamised keskkonnaprobleemid on välja toodud Eesti Keskkonnaministeeriumi poolt loodud „Eesti Keskkonnastrateegia aastani 2030“ aruandes (Keskkonnaministeerium, 2007).

Loodusvarad ja jäätmed

Loodusvarade puhul on põhiprobleemiks nende ületarbimine, mistõttu taastumatud loodusvarad, nagu põlevkivi, on ammendumas ja taastuvate loodusvarade, nagu mets ning põhjavesi, taastumisvõimet ei arvestata tarbimisel (Keskkonnaministeerium, 2007: 19). Loodusvarade kogumisel kahjustatakse või reostatakse keskkonda (Keskkonnaministeerium, 2007: 19). Kõik see toob kaasa majanduslikult väärtuslike liikide vähenemise, joogiveeks sobiliku põhjavee taandumise, metsade mitmekesisuse alanemise, looduslike elupaikade muutumise ja kõrge boniteediga mullaga maade kvaliteedi halvenemise (Keskkonnaministeerium, 2007: 19). Puit on üks olulisemaid ekspordiallikaid Eestis (Statistikaamet, 2020). Seetõttu sõltub riigi majandus mõnevõrra selle taastumisvõimekusest.

Maastikud ja bioloogiline mitmekesisus

Maastikute kvaliteet tagab bioloogilise mitmekesisuse. Intensiivne põllumajandustootmine teatud piirkondades, metsandusäri, linna- ja äärelinnastumine on faktorid, mis põhjustavad bioloogilise mitmekesisuse hääbumist ning maastikualade kahjustumist (Keskkonnaministeerium, 2007: 11). Inimtegevuse poolt piiratakse rannikualad, mis on populaarsed puhkepaigad ja ka üha enam laienevad linnad tungivad peale looduslikele ja põllumajandusmaastikele (Keskkonnaministeerium, 2007: 11). Taastuvate loodusenergia allikate arendus mõjutab negatiivselt looduskeskkonda

(Keskkonnaministeerium, 2007: 11). Antud tegevused on liikide arvu vähenemise, maastike risustatuse, jäämaade tekkimise ja väärtuslike maade ja koosluste hävimise põhjuseks (Keskkonnaministeerium, 2007: 21).

Kliimamuutuste leevendamine ja õhu kvaliteet

Õhukvaliteedi halvenemise peamisteks põhjustajateks Eestis on põlevkivi tarbimise suurenemine, turbavaru lagunemine ja sõiduautode hulga kasv (Keskkonnaministeerium, 2007: 12). Samad tegurid on ka kliimamuutuste põhjustajaks (Keskkonnaministeerium, 2007: 12). Põlevkivi efektiivsuse tõttu on taastuvate energiaallikate arendamine aeglane (Keskkonnaministeerium, 2007: 22).

1. TEOREETILINE RAAMISTIK

Antud peatükis koostatakse teoreetiline raamistik, millel bakalaureusetöö põhineb. Esmalt tehakse ülevaade emotsionaalsusest keskkonnateemalises arutelus. Seejärel tutvustatakse emotsionaalsuse väljendamist poliitikas. Viimasena kirjeldatakse poliitilise ideoloogia ja keskkonnateemalise arutelu seost.

1.1 Emotsionaalsus keskkonnateemalises arutelus

Emotsionaalsust keskkonnateemalises arutelus on uuritud erinevate riikide ning sihtgruppide näitel. Emotsioonid kliimateemalises arutelus on kliimamuutuse moraalse mõju mõistmiseks, sümpatiseerides ohvrite ja tulevaste generatsioonidega (Roeser, 2012: 1038). Emotsioonid aitavad arutelul olla usaldusväärsem motivatsiooniallikas, kui seda on ratsionaalne ja abstraktne teadmine kliimamuutuste kohta (Roeser, 2012: 1038). Seetõttu on oluline, et ka teadlased kasutaksid kvantitatiivse informatsiooni edastamisel emotsioonide väljendamist eetilise piires, muutes informatsioon paremini mõistetavaks neile, kes teadusega ei tegele (Roeser, 2012: 1037).

Kliima teemal on **hirm** üks enim seotud emotsioonidest, sest „kliima“ seondub inimestele tihti ekstreemsete ilmaoludega (Höijer, 2010: 721). Ühendkuningriigis läbiviidud uuringus leiti, et hirmu väljendatakse läbi ohu erinevalt (O'Neill, 2009: 358). Vastavalt tegevusalale kasutatakse erinevaid väljendeid: valitsus kasutab väljendit „ohtlik kliimamuutus“, meedia „hirmu kliima“ (*climate of fear*) ja valitsusvälised organisatsioonid väljendit „kliima kaos“ (O'Neill, 2009: 358). Ka Rootsi meedias olid pealkirjades tihti kliimaga seotud fraasid „kliima oht“ („*climate threat*“) või „katastroof“ ning artiklid keskendusid kohutavatele tagajärgedele, haigustele või surmale (Höijer, 2010: 721-722). Ameerika Ühendriikide kontekstis uuriti muuhulgas Texase osariigi *Houston Chronicle* ajalehe põhjal, kas kliimasoojenemise teemalistes artiklites kujutatakse probleemi ohtlikuna või mitte (Liu et al., 2008: 383). Leiti, et suurem osa artiklitest kujutab kliimamuutusi ohtliku ja väike osa ohutu probleemina (Liu et al., 2008: 383). Artiklid, kus kirjeldati keskkondlikku katastroofi, terviseriski, elu kaotust, ohtu infrastruktuurile, maa degradeerumist või troopiliste tormide sagenemist jne kodeeriti ohtlikuks (Liu et al., 2008: 383, 384).

Hirmuga sarnaneb kaastunde tekitamine. Kaastunde tekitamiseks kuvati kliimamuutuste ohvreid, näiteks maha jäetud jääkarupoegasid või üleujutuste ohvreid (Höijer, 2010: 724-725). Nostalgia emotsiooni puhul rõhuti väljasurevatele loomadele või üha soojenevale talvele, mida lapsepõlvest teisiti mäletada võib (Höijer, 2010: 725-726). Meedias kasutati ka lootust, mille põhjaks on, et tulevikus võib häid asju juhtuda (Höijer, 2010: 722). **Lootus** innustab kodanike tegutsema läbi kiituste või julgustamise (Höijer, 2010: 723). Rootsi meedias väljendasid lootust loosungid sisuga: „Veel ei ole liiga hilja kliimamuutust peatada!“ või „Sina saad katastroofi peatada!“ (Höijer, 2010: 723). Sarnasele käitumisele pretendeeris süütunde tekitamine rahvas, eriti neis, kes tegutsesid vastupidiselt soovitudele, mis kliimakatastroofi peatada aitaks (Höijer, 2010: 723). Selleks rõhuti individuaalsele kui ka kollektiivsele süütundele (Höijer, 2010: 723-724).

Ka visuaalne informatsioon on väärtuslik emotsionaalsuse allikas. Uuritud on visuaalse informatsiooni rolli Suurbritannia meedias (Smith ja Joffe, 2009). Aktuaalsel pildil on potentsiaali jõuda kogu maailma ajakirjandusse ning seeläbi mõjutada avalikku arvamust või motiveerida rahvast tegutsema (Smith ja Joffe, 2009: 648). Leiti, et vaid kolmandikul kliimamuutuste teemal kirjutatud artiklitel puudusid illustreerivad pildid (Smith ja Joffe, 2009: 657). Visuaalne informatsioon lisab väärtust kirjalikult edastatule ning toob kliimaprobleemi kodanikule lähemale, muutes see arusaadavamaks (Smith ja Joffe, 2009: 659). Peamisteks illustratsioonideks, mida kasutati, olid sulavad jäämäed, jääkarud ja üleujutused koos nende inimestest ohvritega (Smith ja Joffe, 2009: 652-653). Smith ja Joffe tõid välja, et ujuvad jääkarud rõhusid tühisusele ja meeleheitele (Smith ja Joffe, 2009: 653). Populaarsed pildid liustikest olid mõnel korral esindatud koos varasematel aastatel tehtud piltidega samast liustikust (Smith ja Joffe, 2009: 652). Taoline pildikasutus sarnaneb Höijeri (2010) poolt välja toodud nostalgia emotsiooniga ehk näidatakse midagi mida enam ei ole (Höijer, 2010: 725-726). Samuti saab seostada pildid jääkarudest ja üleujutuste ohvritest Höijeri (2010) kaastunde emotsiooni alla (Höijer, 2010: 724-725).

Emotsioonide rolli globaalse kliimasoojenemise poliitika selle poolehoiduga seoses uuriti Ameerika Ühendriikide tasandil (Smith ja Leiserowitz, 2014). Valimilt küsiti, millised emotsioonid neid valdavad, kui nad mõtlevad globaalsele soojenemisele (Smith ja Leiserowitz, 2014: 940). Uurimise all olid: vastikus, mure, lootus, abitus, viha ja kurbus. Enim kogetud emotsioonideks olid: vastikus ja mure, kuid tunti ka lootust (Smith ja

Leiserowitz, 2014: 940). Pea kolmandik leidis, et nad on hirmul ning veerand tundis end masendunult või süüdi (Smith ja Leiserowitz, 2014: 942). Poliitika poolehoidu kohta leiti, et rohkem muret tundvad inimesed olid riikliku kliima- ja energiapoliitika poolt (Smith ja Leiserowitz, 2014: 943). Emotsioonidel nagu mure, huvi ja lootus, oli oluline roll poliitiliste otsuste toetamisel, mis ületas teiste faktorite, näiteks piltide, väärtuste, partei või ideoloogia tähtsuse poliitiliste otsuste toetamisel (Smith ja Leiserowitz, 2014: 943).

Ameerika Ühendriikide suurimate ajakirjade näitel uuriti ookeaniteemalisi artikleid hukatuse ja sünguse (*doom and gloom*) ning optimistliku sisu osas (Johns ja Jacquet, 2018: 143). Hukatust ja süngust väljendasid sõnad „katastroof“, „kaos“, „lootusetu“, „ülekoormatud“, „abitu“, „suur õnnetus“ („*calamity*“) ja „õnnetus“ („*disaster*“) (Johns ja Jacquet, 2018: 144). Optimistlik sisu väljendus positiivsete edusammude ja tulevikuootuste kirjeldamisel, eesmärkide saavutamisse ning kahju pöördumisse uskumisel (Johns ja Jacquet, 2018: 144). Leiti, et hukatust ja süngust väljendasid vaid 10% artiklistest, millest 4% kasutas eelnevalt välja toodud kõneviisi (Johns ja Jacquet, 2018: 144). Ülejäänud sõnavõttudes oli segatud nii hukatust ja süngust kui optimismi (Johns ja Jacquet, 2018: 145). Optimistlik kõneviis oli rohkem levinud kui hukatus ja süngus, seda kasutati 27% artiklites (Johns ja Jacquet, 2018: 145).

1.2 Emotsionaalsus poliitikas

Emotsioone poliitikas on käsitletud mitmeti. Peamiselt on uuritud emotsioone poliitikas just valijate seisukohalt – milliseid emotsioone tekitavad poliitikud valijates kindlatel teemadel rääkides. Marcus kirjeldab kahte peamist viisi emotsioonide kasutamiseks poliitikas (Marcus, 2000: 222). Esiteks on poliitika isiklike emotsioonide väljendamine (Marcus, 2000: 222). Seda uuritakse vaadates poliitiliste liidrite varases elus loodud emotsionaalseid dispositsioone, mida nad hiljem väljendavad tegeledes korduvate olukordadega toimetulemisel, kriisides ja otsustes (Marcus, 2000: 222). Teine variant leiab, et erinevaid emotsioone kogetakse reaktsioonina vastavalt olukorrale (Marcus, 2000: 222). Emotsioonid on kinnitunud välistele faktoritele, näiteks üritused, sümbolid, olukorrad või grupid ning nende eesmärgiks on tekitada ühiskonnas reaktsioon (Nabi, 2010: 153; Marcus, 2000: 222). Kuigi inimestel on kindlad iseloomujooned, mis aitavad

neil probleeme lahendada, võib provokatiivne stiimul indiviidi käitumist muuta (Marcus, 2000: 222).

Roeser leidis, et emotsioonid on moraalsete väärtuste allikaks ning seetõttu olulised eetiliste riskide hindamisel. Entusiasm millegi vastu tähendab, et aspekt on inimesele kasulik (Roeser, 2012: 1035). Hirm või viha millegi vastu tähistab potentsiaalset ohtu (Roeser, 2012: 1035). Uuriti hirmu kasutamist terrorismi kontekstis (De Castella et al., 2009: 20). Hirmuga seotud sisu esines enim kui üritati ületada avalikkuse tugevat vastuseisu poliitiku poolt soovitud tegevusprogrammile üleminekul (De Castella et al., 2009: 21). Hirmu terrorismi ees väljendatakse selleks, et saada toetust terrorismivastase võitluse teotamiseks, vähendada konflikte ja eriarvamusi, edendada rahvuslikku ühtekuuluvust ja poliitilise tegevuskava toetamist (De Castella et al., 2009: 22).

Üldine trend on leppida emotsioonidega kui vältimatu tegurina poliitikas. Siiski on oluline neid minimeerida tasemeni, kus otsustusprotsessi aluseks oleks ratsionaalsus, mitte emotsionaalsus (Marcus, 2000: 221). Riskantsete poliitiliste otsuste tegemistel on emotsioonidest ajendatult tegutsemine välistatud, kuid neid võib kasutada poolehoiu saavutamiseks (Roeser, 2012: 1033). Ka rahvusvaheliste suhete areenil eeldatakse, et emotsioonid diplomaatias puuduvad (Pace ja Bilgic, 2019: 1408). Ratsionaalses lähenemises on emotsioonid vaid segav „müra“, kuid siiski ei ole poliitika kunagi ilma emotsioonideta (Lynggaard, 2019: 1208).

- H1. Poliitikud kasutavad meedias sõna võttes emotsioone ega ole neutraalsed.

Poliitikas kasutatakse emotsioone peamiselt poolehoiu võitmiseks. Positiivsed ja negatiivsed emotsioonid tekitavad ühiskonnas vastavaid reaktsioone (Marcus, 2000: 230). Gabriel ja Masch uurisid kahe mõjuka Saksamaa poliitiku positiivsete ja negatiivsete emotsioonide väljendamise mõju valijatele (Gabriel ja Masch, 2017). Leiti, et positiivsete emotsioonide väljendamine poliitiku poolt tekitas positiivseid reaktsioone valijates (Gabriel ja Masch, 2017: 89). Negatiivsete emotsioonide väljendamine tekitas nii negatiivseid reaktsioone kui ka positiivseid vastuseid katseisikutes (Gabriel ja Masch, 2017: 93). Uurijad leidsid, et takistuseks võivad olla katseisikutel välja kujunenud eelarvamused mõjuka poliitiku kohta, mistõttu ei mõjutanud poliitiku negatiivne emotsioon kodaniku arvamust (Gabriel ja Masch, 2017: 93). Brooks uuris, kuidas

mõjuvad viha väljendamine ja nutmine poliitikute mainele (Brooks, 2011). Leiti, et nii mees- kui naispoliitikute puhul viha väljendamine ja nutmine mõjusid publikule üldiselt negatiivselt, hinnates kui sobilik oleks antud kandidaat senatis või presidendina (Brooks, 2011: 605). Kuigi nutmise puhul tekkis poliitiku suhtes empaatia, vähendas negatiivse emotsiooni väljendamine üldiseid tulemusi (Brooks, 2011: 609). Pessimismi väljendavatel kandidaatidel on suurem võimalus hääletustel kaotada (Marcus, 2000: 236).

- H2. Juhtivaks emotsiooniks poliitikute seas on lootus, sest positiivsete emotsioonide väljendamine poliitiku poolt tagab rahva positiivse tagasiside.

Läbi emotsioonide väljendamise on poliitikutel võimalik ühiskonda kindlas suunas tegutsema motiveerida. Emotsionaalne kaasamine teemal suurendab huvi, seevastu ratsionaalset statistilist informatsiooni on raske mõista (Roeser, 2012: 1034). Statistika puhul on tegu ühiskonna jaoks abstraktse, tähenduseta infoga, mis ei kinnistu oma keerukuse tõttu, eriti kliimamuutuste juhtumite korral (Roeser, 2012: 1036). Ohustavate probleemide, nagu kliimamuutused või terrorism, puhul tekib ühiskonnas ärevus, mis suurendab usaldust poliitilise eliidi vastu, võimaldades samas rahvast seeläbi manipuleerida (Lynggaard, 2019: 1206).

1.3 Ideoloogia roll keskkonnateemalises arutelus

Õigus isiklikule arvamusele võimaldab igaühel inimestest järgida endale meelepärast poliitilist ideoloogiat. Ka keskkonna või kliima teema puhul eksisteerivad suured erinevused vastavalt poliitilisele ideoloogiale. Keskkonnavalades küsimustes ja poliitikas valitseva individuaalse suhtumise tugevaimaks määrajaks on poliitiline ideoloogia (Clayton, 2018: 223).

Ameerika Ühendriikides on kaks peamist erakonda Vabariiklik Partei (*The Republican Party*) ja Demokraatlik Partei (*Democratic Party*). Kahe partei seas viidi läbi uuring, mille keskmeks oli kliimamuutuste toetamine (Dunlap et al., 2016). Vabariiklased on üha konservatiivsemad ning demokraadid liberaalsemad (Dunlap et al., 2016: 15). Liberaalse maailmavaatega demokraatidest nõustusid üheksa kümnest vastanust, et globaalne soojenemine on juba alanud ja see on inimtekkeline (Dunlap et al., 2016: 16). Konservatiivse maailmavaatega vabariiklastest, aga toetas fakte vaid kolm kümnest. (Dunlap et al., 2016: 16).

Clayton (2018) uuris muuhulgas ideoloogia seost keskkonnapoliitika ja selle eeskirjade toetamisega. Leiti, et konservatiivid näevad kliimamuutust kui kaugel või abstraktset probleemi (Clayton, 2018: 223). Liberaalid toetavad rohkem kliimamuutustega seotud eeskirju kui konservatiivid (Clayton 2018: 223). Zia ja Todd uurisid ideoloogia mõju kliimamuutuste teaduse mõistmisele (Zia ja Todd, 2010). Leiti, et konservatiivid on kliimamuutuste pärast vähem mures kui teised ning leiavad, et kliimamuutus on naturaalne, mitte inimtekkeline (Zia ja Todd, 2010: 756). Konservatiivide kliimamuutuste eitamise põhjuseks võib olla tugev hirm probleemi negatiivsete tagajärgede ees (Campbell ja Kay, 2014: 810). Hirmu väljendamise puudumine aitab vältida probleemi ning seda eitada.

- H3. Parempoolsete konservatiivsete erakondade poliitikud väljendavad vähem hirmu kui vasakpoolsete liberaalsete erakondade poliitikud.

2. METOODIKA

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk on uurida, kuidas väljendavad meedias keskkonnateemalises arutelus emotsionaalsust Eesti poliitikud. Samuti uuritakse, milline seos on poliitilisel ideoloogial emotsionaalsuse väljendamisega keskkonnateemalises arutelus. Emotsionaalsuse märkimisel on oluline defineerida, milliste emotsioonide väljendamisega on tegu. Antud töös on uuritavateks emotsioonideks valitud hirm, viha ja lootus. Antud emotsioone on eelnevalt käsitletud ning analüüsid on võimalik Eestis saadud tulemusi teiste riikidega võrrelda. Veel uuritakse, milliste keskkonnaprobleemide üle arutelu toimub.

2.1 Valim

Meediaportaaliks valiti Eesti Rahvusringhääling (ERR). Antud portaal valiti, sest tegu on riikliku portaaliga, mistõttu on edastatav info objektiivsem kui eraisikute poolt omatud meediaportaalides. ERR meediaportaalis kasutati otsingusõnu: „keskkond“, „kliima“, „kliimapoliitika“ ja „keskkonnapoliitika“. Kokku leiti läbi otsingusõnade 8324 artiklit. Antud artiklite pealkirjadest otsiti seost keskkonnaprobleemi ja poliitikuga. Kokku leiti 61 artiklit, milles sisaldus Eesti poliitiku arvamused ning seos keskkonnaprobleemiga. Artiklite hulk jagunes järgnevalt: Sotsiaaldemokraatlik Erakond (SDE) - 4, Keskerakond (KE) - 8, Vabaerakond (VE) - 3, Reformierakond (REF) - 12, Isamaa/Isamaa ja Res Publica/Res Publica (IRL) - 10, Eesti Konservatiivne Rahvaerakond (EKRE) - 6, Elurikkuse Erakond (EE) - 10, Eestimaa Rohelised (ER) - 7, Eesti 200 (E200) - 1. Tegu on kihtvalimiga. Kihtvalimi puhul jaotatakse kogu populatsioon tunnuse alusel alampopulatsioonideks (Rämmer, 2014). Antud töös on populatsiooniks Eesti poliitikud ning alampopulatsioonideks erinevate erakondade esindajad. Seejärel koostati kogutud artiklite seast juhuvalim, et vähendada uurija subjektiivsust ja erakondade sõnavõtu arvu ühtlustada. Valimis on iga erakond esindatud nelja artikliga. Erandina esinevad tulemustes Vabaerakond kolme ja Eesti 200 ühe artikliga. Analüüsis kasutatud valimi moodustas 32 artiklit.

2.2 Meetod

Kvalitatiivne sisuanalüüs võimaldab keskenduda teksti peamisele tähendusele ning annab ülevaate tekstist kui tervikust. Keerulise kõnekasutuse tõttu on oluline võimalus arvesse võtta ridade vahele peidetud mõtet, et mõista avalduse tegelikku tähendust. Kvalitatiivse sisuanalüüsi miinusteks on väike valim, mis ei taga head üldistatavust ja uurija subjektiivsus, mis väljendub võimaluses koguda valikulist tõendusmaterjali (Kalmus jt, 2015). Kasutades kvalitatiivset analüüsi on võimalik viia läbi süvaanalüüs kodeerimaks poliitiku sõnavõtu tõelist sisu. Emotsioonide kirjeldamiseks ei kasutata üldiselt spetsiifilist sõna, näiteks hirm, vaid emotsiooni on loetav kontekstist. Analüüsitavateks andmeteks on arvamused, millest kodeeritakse emotsioon kliima, keskkonna või keskkonnapoliitika kohta. Emotsionaalsuse olemasolul hinnatakse kas tegu on **hirmu**, **viha** või **lootusega** kodeerimisjuhendi põhjal. Positiivse emotsioonina liigitub lootus ja negatiivsete emotsioonide alla käivad hirm ja viha. Valimil puudub ajaperiood, sest keskkonnaprobleemid ei ole tekkinud kindlal ajal.

Erinevate emotsioonide kodeerimisjuhendi (Tabel 1) koostamiseks kasutatakse eelnevalt koostatud töid allikatena, et saadud tulemusi saaks võrrelda teiste sarnasel teemal koostatud töödega. Arvamused, kus emotsioon puudub on järgmine: „Mitte, et oleksin tuumaelektri fänn, aga energiat on meil vaja ja nüüdisaegne tuumaenergia ühe alternatiivina väärivad kindlasti arutelu ühiskonnas.“ (Kokk, ERR, 24.09.2019). Näited analüüsitavate emotsioonide kodeerimisest esitatakse analüütilises osas.

Tabel 1. Emotsioonide väljendamise kodeerimisjuhend.

Jaotus	Emotsioon	Kuidas emotsiooni väljendatakse?
Negatiivne	Hirm	Eesootav oht, katastroof, pöördumatu tagajärg, haigused, surm, üleujutused või muud looduskatastroofid (Höijer, 2010: 721-722).
	Viha	Süüdistamine, naeruvääristamine, lahenduste puudumine, taunimine.
Positiivne	Lootus	Individuaalsed kohustused, üleskutsed (Höijer, 2010: 722-723), soovitus, kiitus.

Allikas: (Autori koostatud)

3. ANALÜÜS

Antud peatükis esitatakse saadud tulemused analüüsidest Eesti poliitikute poolt väljendatud emotsioone keskkonnateemalises arutelus ERR meediaportaalis ning luuakse järeldused. Esmalt tuuakse välja näited selgitamiseks kuidas ja millistel teemadel väljendati hirmu, viha ning lootust. Teises osas esitatakse emotsioonide väljendamise statistika ja emotsioonide väljendamise erinevused lähtuvalt erakonnast.

3.1 Negatiivsete emotsioonide väljendamine

Eesti meediaportaalis ERR avaldatud poliitikute sõnavõttude keskkonnaprobleemide teemal sisaldasid rohkem negatiivseid kui positiivseid emotsioone. Negatiivseid emotsioone väljendatakse kui tuntakse ohtu millegi suhtes (Roeser, 2012: 1035). Keskkonna- või kliimaprobleemid oma olemuselt kujutavadki endast ohtu. Oht seisneb tavapärase keskkonna hävimises, sealhulgas liikide väljasuremine, metsade kadumine, põhjavee taandumine või õhu saastumine. Nendel teemadel arutleti peamiselt hirmu väljendades. Viha väljendati peamiselt riigi või üksikisikute süüdistamisel. Süüdistati lahenduste puudumises või valede otsuste tegemises keskkonnaprobleemide osas. Puuduv lahendus võib viia pöördumatu tagajärjeni, mis kahjustab inimeste elukeskkonda ning tekitab ohu planeedile. Seeläbi on vihal ja eesootaval ohul seos.

3.1.1 *Hirm*

Hirmu väljendati peamiselt kasutades sõnavõttude pöördumatute tagajärgede, nagu inimkonna kadumine, reostus, liikide ja metsade häving temaatikat. Hirmu väljendamiseks kasutati sõna „katastroof“, nagu on teinud Aleksei Turovski (SDE), kes kirjeldab seeläbi loomaliikide kadumist. Izmailova (ER) ja Kangur (EE) väljendavad hirmu seoses inimkonna kadumisega. Liikide kadumine on pöördumatu tagajärg ning väljendab hirmu. Hirmu väljendasid enim keskkonnaga seotud erakonnade, Eestimaa Rohelised ja Elurikkuse Erakond poliitikud. Mõnel korral oli sõnavõttule lisatud ka statistika (vt lk 19, Randma, ERR, 02.07.2019), mis muudab selle konkreetsemaks ja usaldusväärsemaks, andes emotsionaalsele väljendusele realistliku mõõtme.

„Kliima soojeneb, manner läheb jääst aina puhtamaks ja täiesti võimalik, et see populatsioon ei taastugi,“ tõdes ta ja kinnitas, et põhjas muutub ka jääkarude olukord üha katastroofilisemaks.“ (Turovski (SDE), ERR, 29.04.2019)

„On hämmastav, et seejuures oleme reostanud õhku, mulda ja vett, uhanud maa seest välja nii palju energiaks ja tarbeesemeteks muundatavat kraami ning hävitanud ära nii palju erinevaid ökosüsteemi tasakaaluks hädavajalikke liike, et suur osa Maast ähvardab muutuda järeltulevatele põlvele elamiskõlbmatuks.“ (Izmailova (ER), ERR, 14.03.2019)

„Me ei saa eitada tõsiasja, et praegu on inimkond sattunud oma tegevuse läbi olukorda, et sajandi lõpuks ei pruugi maakeral sugugi nii palju inimesi alles olla.“ (Kangur (EE), ERR, 16.10.2019)

„Sellegipoolest seisneb suurim vajakajäämine asjaolus, et looduskaitse oma tänapäevasel kujul püüab kaitsta loodust inimtegevuse eest, samal ajal kui üha enam ilmneb, et see on lootusetu üritus.“ (Turovski (ER), ERR, 06.02.2016)

Eelnevalt töös välja toodud „Eesti Keskkonnastrateegia aastani 2030“ aruandes esinenud teemadest väljendati hirmu põhjavee taandumise, kliimamuutuste, maavarade ületarbimisega tekkinud keskkonna kahjustamise ja metsade mitmekesisuse alanemise osas. Kliimamuutused koos reostuse, liigse kaevandamise ja elukeskkonna hävinguga tõi välja Ülo Mattheus (VE). Põhjavee taandumise toob välja Teet Randma (EE), kasutades hirmu väljendamiseks arvamusalalduses fraasi „tõsine probleem“. Anneli Palo (EE) toob sõnavõttus välja nii metsanduse kui ka liigirikkuse taandumise probleemi. Poliitikuid ühendab hirm keskkonnaprobleemide tagajärgede ees.

„Olgu kliima soojenemise põhjuseks siis inimtegevus või kliimamuutuste tsüklilisus, mille üle jätkuvalt vaieldakse, on meie elukeskkonnas hulganisti muid muutusi, mis ei ole vaieldavad – meie ookeanides ja jõgedes hulbib määratus koguses tapvat plasti; me oleme suure osa maapinnast kaevandustega pahupidi pööranud, hävitanud suurema osa metsi ja loomaliike.“ (Mattheus (VE), ERR, 09.11.2019)

„Siin on tõsine probleem, sest Eesti on põlevkivi mahuka kaevandamise tõttu liikumas kiiresti veekriisi poole: Ordoviitsium – Kambrium põhjavee kihi tase oli Ida-Virumaal

1983. aastal 36 meetrit, aga see oli vähenenud kõigest kuue meetri peale aastaks 2016.“ (Randma (EE), ERR, 02.07.2019)

„Praegu aga dokumenteerime just seetõttu Eesti metsade ja kogu looduskeskkonna kiirelt kahanevat liigirikkust ja vähenevat stabiilsust, samaväärsena taastumise võime vähenemist.“ (Palo (EE), ERR, 08.01.2020)

3.1.2 Viha

Viha väljendamiseks kasutati kellegi süüdistamist ja naeruvääristamist. Populaarseimaks süüdistuste sihtmärgiks oli riik või valitsus. Viha ei ole ebatavaline, sest poliitikas on kriitika vastaste suunas tavapärane. Viha väljendajaiks olid nii keskkonnakaitse pooldajad kui vastased. Teematika põhines tegemata jäänud või halvasti tehtud otsustel. Otsused on seotud peamiselt just poliitikaga, näiteks arengukavade vastuvõtt, energeetikavaldkond ja keskkonnapoliitika. Halvasti tehtud otsustele viitavad Kangur (EE) ja Salm (E200), kelle arvamused väljendub viha otseselt valitsuse suunal, kes on teinud otsuseid ebapädevalt või liiga aeglaselt. Kaplinski (SDE) taunib otseselt valitsuse tehtud otsuseid seoses keskkonnapoliitikaga, väites, et riik on teinud kaks väga rumalat otsust.

„Valitsuse poolt heaks kiidetud kliimanetraalsuse kavaga liitumine on toimunud poolpiduselt ja pika hambaga.“ (Kangur (EE), ERR, 16.10.2019)

„Salm märkis ERRi uudisteportaalile, et mitmed valitsusliidu programmis kavandatud tegevused on võrreldes esialgse kavaga hilinevad (looduskaitse arengukava) või on pigem küsitava väärtusega keskkonnakaitse aspektide suhtes (looduskaitse ja metsaseaduse muudatused).“ (Salm (E200), ERR, 09.01.2013)

„Kokkuvõtvalt töötab ainult selline keskkonnapoliitika, mille tõttu inimeste elukvaliteet ei lange. Selles valguses on riik teinud pikka perspektiivi silmas pidades kaks väga rumalat otsust, millel on pikaajalised mõjud nii keskkonna kui majanduse seisukohast.“ (Kaplinski (SDE), ERR, 08.04.2020)

Viha väljendatakse ka gruppide asemel üksikisikuid süüdistades. Mihkel Kangur (EE) leidis, et peaminister on käitunud mitmes keskkonnakaitsealases aspektis valesti. Viha väljendub arvamused osas, kus Kangur leiab, et peaminister ei mõista

kliimamuutusi ja keskkonnakollapsi tõsidust. Riigis olulisel positsioonil oleva isiku arusaamad olulistest teemadest peaksid olema asjakohased, et keskkonnale kahjulike otsuseid ei tehtaks.

„Ei, härra peaminister, kui teie arutelude tulemuseks on kliimahoidliku Euroopa planeerimisest kõrvale jäämine ja uute põlevkiviõlitechaste rajamine, siis te pole kliimamuutuste kontseptsioonist aru saanud, ega mõista keskkonnakollapsi reaalsust.“ (Kangur (EE), ERR, 16.10.2019)

Teiseks viha väljendusmeetodiks on naeruvääristamine. Naeruvääristamise puhul püütakse kellegi tõekspidamisi ebakompetentsena näidata. Kaul Nurm (VE) kritiseerib roheliste erakondade tegevust ning väljendab viha kirjeldades keskkonnale pühendatud revolutsiooni kui läbikukkunud üritust. Nool (VE) naeruvääristab ühiskonda ebaoluliste aspektide prioritseerimise eest („Tuulikud on väga koledad“ (Nool (IRL), ERR, 16.03.2011)), mille asemel ülistatakse keskkonda saastavad põlevkivi.

„Samuti on endised olulised "rohelised revolutsioonid" andunud nüüdseks erakonda marginaliseerivale kanepi populariseerimisele.“ (Nurm (VE), ERR, 08.08.2019)

"Üks põhjus on ühekülgne haridus, mis keskendub põlevkivienergiale. Teiseks kasutame me taastuvenergeetikast rääkides liiga palju emotsioone - me väidame, et ei, Eestis ei saa tuuleenergiat kasutada, sest siin ei ole tuult ning tuulikud on väga koledad, (...)." (Nool (IRL), ERR, 16.03.2011)

Eelnevalt töös väljatoodud „Eesti Keskkonnastrateegia aastani 2030“ aruandes esinenud teemadest väljendati viha maavarade ületarbimise, põlevkivi kaevandamise, looduskeskkonna kahjustamise, kliimamuutuste leevendamise aegluse ja taastuvenergia arendamise negatiivsete aspektide osas. Jüri-Ott Salm (E200) väljendab viha kaheldes valitsuse tegevuses kasutada maavarasid mõistlikult ja ebapädevate loodust hoidvate otsuste tegemisel. Salm rõhutab oma arvamuseavalduses sõnaga „Eesti“ kohalike probleemide olemasolu. Mattias Turovski (ER) on vihane, sest valitsuse jaoks on prioriteet majandus, mis ekspuuteerib loodusressursse. Turovski arvamuseavalduse puhul ei ole võimalik viha kodeerida kindlate fraaside või sõnade kaupa, vaid see väljendub arvamuseavaldusest tervikuna.

"On küsitav, kas valitsus ikka seisab seatud eesmärgi - Eesti maavarade kui rahvusliku rikkuse heaperemehelik majandamine - eest. Eesti valitsuse tegevuse puhul jääb silma teatud määral teesklust loodust hoidvate otsuste langetamisel." (Salm (E200), ERR, 09.01.2013)

„Inimtegevuse all pean silmas peaaegselt majandustegevust, mis seisneb suuresti loodusressursside eksploateerimises, nendega manipuleerimises ja transformeerimises teisesteks instrumentaalseteks inimväärtusteks. Loodus tundub olevat inimühiskonnale vahend, mida majandustegevuse huvides ohtu seadma peab.“ (Turovski (ER), ERR, 06.02.2016)

Põlevkivi kaevandamine on siiani olnud oluline osa Eesti majandusest. Keskkonnakaitse populaarsuse tõusul on tekkinud üha enam põlevkivilt taastuenergiade mineku pooldajaid. Kaja Kallas (REF) leiab, et tehtud on vale otsus investeerides aegunud põlevkivitööstusesse ning väljendab sellega viha. Rene Kokk (EKRE) väljendab viha seoses lahenduste puudumisega. Keskkonnakaitsjad väidavad, et põlevkivienergia tootmine on vaja lõpetada ning suunduda taastuenergiadele, kuid selgeid lahendusi pakkuda ei osata. Antud juhul on kahe suure erakonna poliitiku arvamused ühel ajal nii lahknevad kui sarnased. Mõlemad on põlevkivitööstuse kadumise poolt. Kokk (EKRE) väljendab viha, sest muutust ei ole võimalik kiiresti teha ja Kallas (REF) väljendab viha, sest muutuse tegemiseks ei pingutata piisavalt, vaid käitutakse vastupidiselt.

„Selle asemel, et investeerida 600 miljonit põlevkiviõli rafineerimistehase rajamisse, mis tulevikutrende vaadates saab olema pigem kulu kui tulu, tuleks see raha investeerida nii, et see tooks kaasa püsiva muutuse, (...).“ (Kallas (REF), ERR, 14.11.2019)

„Siin me olemegi kohas, kus asjad ei ole mustvalged. Kui räägime, et põlevkivienergia on paha, paneme selle kohe kinni ja lähme üle tuuleenergiadele, siis tuuleenergia jaoks tuleb leida need kohad, kus on [majanduslikult] optimaalne ja ka inimestele vastuvõetav.“ (Kokk (EKRE), ERR, 24.09.2019)

3.2 Positiivsete emotsioonide väljendamine

3.2.1 Lootus

Lootuse väljendamiseks kasutati peamiselt kahte viisi. Esimeseks on riigi ja ettevõtete kiitmine nende poolt pakutavate keskkonnasäästlike lahenduste eest. Lahendustena nähti mõne keskkonnaprobleemi likvideerimist või selleks koostatud kava. Teiseks on üleskutsed käituda keskkonnasõbralikult.

Esimest meetodit ehk kiitmist kasutatakse järgnevalt. Pomerants (IRL) selgitab riigi poolt vastuvõetud mitut erinevat keskkonnaga seotud arengukava, mille eesmärk on parandada olulise keskkonnaprobleemi allika – põlevkivi kasutamist. Keskkonnasõbralikumat tuleviku ennustab ka Kokk (EKRE), tuues näiteid, kuidas sinna poole liikuda. Rene Tammisti (SDE) sõnul on taastuvenergia lahenduste loomine toimumas, vastandudes seeläbi eelmises alapeatükis välja toodud sõnavõttudele, kus leiti, et rõhk on endiselt põlevkivitööstusel. Nendel viisidel väljendatakse lootust, et asjad on liikumas paremuse suunas.

„Aasta alguses jõustus uus maapõueseadus ning lisaks on valdkonna arengute suunamiseks koostatud "Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050" ja „Põlevkivi arengukava 2016-2030“, mille põhieesmärk on tagada põlevkivi võimalikult keskkonnasäästlik ja majanduslikult efektiivne kasutamine, (...).“ (Pomerants (IRL), ERR, 01.03.2017)

„Millal lõpeb Eestis põlevkivist elektritootmine, on Koka sõnul keeruline öelda, aga vaadates seda, kuidas elektritootmine on üksnes turu regulatsioonide põhjal juba vähenenud, siis ilmselgelt oleme sinnapoole teel.“ (Kokk (EKRE), ERR, 06.02.2020)

„Siiani on vähe teada fakt, et Eestis käib vilgas roheliste tehnoloogiate arendus, arendatakse ja toodetakse edukalt tuulikuid, päikesepaneele, targa maja seadmeid ja erinevaid tarkvaralahendusi.“ (Tammist (SDE), ERR, 14.12.2015)

Lisaks riigile kiideti ka kodanike panust, väljendades seeläbi lootust. Kaaskodanike kiideti nende keskkonnavalase teadlikkuse ja üldise püüdlikkuse eest. Kodanike tunnustasid Eestimaa Rohelised erakonnast Izmailova, kes nägi positiivsust protestijate

arvu suurenemises ja Elurikkuse Erakonnast Mihkel Kangur, kelle sõnul on ühiskond hakanud mõistma, et keskkonnaprobleemid on kõigi probleem.

„Protestijate suur arv tõestab, et osa Eesti ühiskonnast mõistab probleemi teravust.“ (Izmailova (ER), ERR, 14.03.2019)

„Seetõttu on hea meel näha, et aeglaselt, aga siiski on arutelud kliima ümber tekkimas ning, mis veelgi olulisem, on hakatud mõistma, et tegu pole loodus- ja tehnikateadusliku probleemiga.“ (Kangur (EE), ERR, 23.08.2019)

Teiseks meetodiks lootust väljendada on üleskutsed. Üleskutsete näol innustas Kangur (EE) rahvast vähem tarbima, sest tulevikus põhineb heaolu mittemateriaalsetel väärtustel, mille hulka kuulub ka ligipääs loomulikus seisundis ökosüsteemidele. Kaja Kallas (REF) kutsub üles nägema kliimaneutraalsust kui võimalust parandada majandusliku olukorda ja säästa keskkonda.

„Tuleb harjuda selle mõttega, et tulevikus ei paku heaolu mitte materiaalsetel väärtustel põhinevad naudingud, vaid mittemateriaalsed väärtused nagu head suhted lähedaste ja kogukonnaga, eneseteostuse ja loomingulise tegevuse võimalused, ligipääs loomulikus seisundis ökosüsteemidele jne.“ (Kangur (EE), ERR, 23.08.2019)

„Eesti peaks nägema kliimaneutraalsuses võimalust, et tõsta majanduse konkurentsivõimet läbi puhta ja seega odavama energia, öelda lõplikult lahti põlevkivielektrist ja investeerida säästlikku transporti ja elukeskkonda.“ (Kallas (REF), ERR, 14.11.2019)

Eelnevalt töös väljatoodud „Eesti Keskkonnastrateegia aastani 2030“ aruandes esinenud teemadest väljendati lootust taastuenergia arenduse, reostuse ja saaste, põlevkivi kaevandamise ja metsanduse teemal. Meesak ja Strandberg (ER) diskuteerisid artikli vältel erinevate energialahenduste üle ning leidsid, et arukas ja ainuõige valik on taastuenergia kasutuselevõtt. Vakra (SDE) järgi on keskkonnareostus olematu, Ratas (KE) väidab siiski, et reostus on pea poole võrra vähenenud, mõlemad on paremat tuleviku ootavad ehk lootust väljendavad olukorrad. Ka metsaraie, mida muidu peetakse liigseks, on Rene Koka (EKRE) sõnul kahjutu, sest juurdekasv on suurem. Nende näidete põhjal on keskkonnaprobleemid vähenemas.

„Tegelikuses on kütusevabad tehnoloogiad selliseks ulatuslikuks energeetikamuutuseks olemas ning nende sisendeiks on päike ja tuul. See valik oleks arukas ja praegu ka ainuvõimalik.“ (Meesak ja Strandberg (ER), ERR, 05.11.2019)

„Keskkonnareostus on vähenenud, see on olematu, siin on kalad, inimesed saavad ujuda,(...).“ (Vakra (SDE), ERR, 13.04.2018)

„Eestis on tänu sellele saastamine vähenenud seitsme aastaga koguni 46,7 protsenti, kuna sellesse tehti suuri investeeringuid.“ (Ratas (KE), ERR, 14.04.2020)

„Need andmed, mida mina prargu tean, näitavad, et Eesti ei raiu rohkem kui on juurdekasv.“ (Kokk (EKRE), ERR, 24.09.2019)

Tendents on liikuda põlevkivitööstuse kadumise suunas. Kui enamasti väljendati põlevkivitööstusega seoses negatiivseid emotsioone, siis lootust väljendades leidis ka neid, kes kolleegidele vastupidiselt põlevkivitööstust toetasid. Helme (EKRE) ei tauni põlevkiviõlithase rajamist, sest see vastab erinevatele arengukavadele ega riku kliimapoliitika põhialuseid. Keskkonnavalaselt positiivne on põlevkivi otsepõletamise vähendamine. Parts (REF) toetab küll põlevkivi kasutamist, kuid rõhutab keskkonnasäästlikust ja vastutustundlikust. Mõlema puhul esineb lootus, et põlevkivi ei ole nii kahjulik kui arvatakse.

"Uue õlithase rajamine on kooskõlas riiklike strateegiadokumentidega nagu energiamajanduse arengukava, põlevkivi arengukava ja ka kliimapoliitika põhialused. Nimetatud arengukavad näevad ette põlevkivi otsepõletamise vähendamist ja põlevkiviõli tootmise suurendamist, (...)." (Helme (EKRE), ERR, 27.03.2020)

„Põlevkivi kasutamise juures ei tohi Parts'i sõnul aga unustada keskkonda ning vastutustundlik kaevandamine ja põlevkivi kasutamine on põlevkivienergeetika sõlmküsimus.“ (Parts (REF), ERR, 19.10.2010)

3.2.2 Raskesti kodeeritavad arvamused

Kvalitatiivse analüüsi puhul ei kodeerita kindlaid fraase, vaid arvamusevalduse sõnumit. See võib tekitada juhtumi, kus sõnum on mitmeti mõistetav. Antud alapeatükis toon välja juhtumid, kus esinesid mitmeti mõistetavad emotsioonid ning selgitan, milline emotsioon

nendest arvamusedest kodeeriti. Raskesti kodeeritavaid emotsioone sisaldavaid lauseid iseloomustab negatiivsete ja positiivsete emotsioonide läbipõimitus. Juhtumeid, kus oleks segamini hirm või viha ei esinenud.

„Põlevkivi ökoloogiline jalajälg on küll saastav, kuid toetan põlevkivist õli tootmist.“
(Ratas (KE), ERR, 19.06.2019)

Sõna „saastav“ viitab hirmule või vihale, sest saastamisel on negatiivne tagajärg keskkonnale. Toetamine viitab, et tagajärjed on pigem positiivsed kui negatiivsed ehk kasu kaalub üle halva omaduse. Antud töös kodeeriti seda lauset kui lootuse väljendamist.

„Olgu öeldud, et valitsus on selle kliimanetraalsuse ambitsiooni ka vastu võtnud. Koos nende kord dokumendist puudevate ja siis sinna jälle tekkivate tuumajaamadega.“
(Meesak ja Strandberg (ER), ERR, 05.11.2019)

Kliimanetraalsuse ambitsiooni vastu võtmine on lootuse väljendamine, sest lause eesmärk on kiita valitsust tegevuse eest. Seejärel aga kasutatakse naeruvääristamise meetodit viha emotsiooni väljendamiseks. Analüüsis määrati arvamused viha väljendamise hulka, sest domineerivaks osutus valitsuse töö naeruvääristamine ebakompetentse tegevuse tõttu.

„Head lahendust Eestis ei paista. Meie oleme heas kirjas, sest kunagi oli olukord väga palju kehvem ja ses osas on olukord kõvasti paranenud. Saame selgelt näidata, kuidas on heide vähenenud, aga probleem on selles, et oleme teinud ära lihtsamad tegevused, kus saab.“ (Kiisler (IRL), ERR, 15.12.2018)

Lause „Head lahendust Eestis ei paista.“ väljendab hirmu. Toimumas on midagi, mille tagajärjed võivad olla ootamatud. Seejärel kinnitatakse, et Eesti on heas kirjas, sest on suutnud oma olukorda kõvasti parandada, väljendades seeläbi lootust, kasutades riigi kiitmise meetodit. Lõigu järgmises lauses on aga taaskord negatiivsus, seekord väljendades viha, et vaid lihtsamad tegevused on ära tehtud, et näidata end heast küljest. Keerulisematele probleemidele lahendus puudub. Põhjusel, et arutletav lõik on tervik, kuigi sisaldab kõiki kolme kodeeritavat emotsiooni, pidi seda siiski kodeerima üheselt. Antud analüüsis liigitati arvamused lootuseks, sest riik on saavutanud midagi, mis on kiitmist väärt.

3.3 Emotsioonide väljendamise statistika

Alljärgnev Tabel 2 iseloomustab valimi moodustanud artiklites emotsioonide väljendamist negatiivsete, positiivsete, hirmu, viha ja lootuse lõikes.

Tabel 2. Emotsioonide väljendamine ERR artiklites keskkonnateemalises arutelus

Jaotus	Positiivne	Negatiivne	
Emotsioonid	Lootus	Viha	Hirm
Kokku	63	75	50
Summa	63	125	

(Allikas: autori koostatud)

32 artikli vältel väljendasid poliitikud emotsioone 188 korda. Enim väljendati negatiivseid emotsioone, moodustades 66,5% kõikidest kasutatud emotsioonidest. Negatiivset emotsiooni väljendas teiste hulgas Mihkel Kangur: „Seni kuni me keskendume mitte midagi tegemisele põhjenduste otsimisele, ei liigu me ka lahenduste poole.“ (Kangur, ERR, 23.08.2019). Negatiivsete emotsioonide hulgast väljendati viha rohkem kui hirmu. Positiivset emotsiooni ehk lootust väljendati vähem kui negatiivseid emotsioone, kokku 50,4% kõikidest emotsioonidest. Sealjuures väljendati lootust rohkem kui hirmu. Erinevuse võib põhjustada määratletud emotsioonide ebavõrdne jaotus – negatiivseid emotsioone on kaks (hirm ja viha), kuid positiivseid üks (lootus). Erinevuse selgitab spetsiifiliste emotsioonide eristamisel tekkinud võrdlus. Positiivse ja negatiivse emotsioonide eristamine ei ole antud analüüsis ebavõrdne, sest negatiivse emotsioonina väljendati viha individuaalselt rohkem kui lootust positiivse emotsioonina.

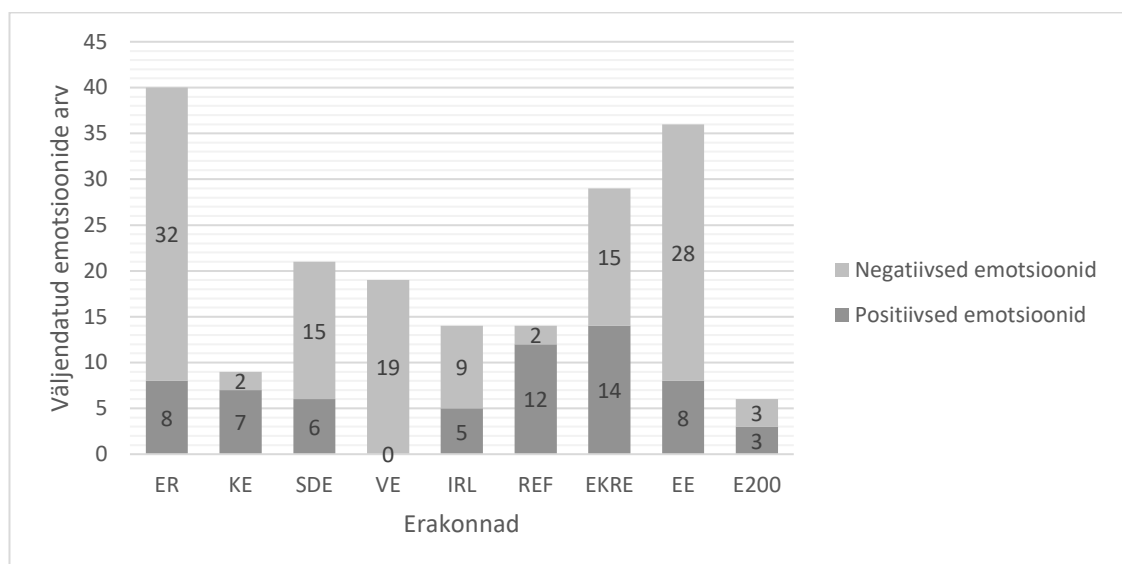
Antud tulemused kinnitavad esimest hüpoteesi (H1), et poliitikud väljendavad meedias emotsioone ega ole neutraalsed. Emotsioonide väljendamise hulk on põhjendatav nende esinemise asukohaga. Eelnevatest uuringutest selgub, et poliitikas on oluline emotsioone minimeerida tasemeni, kus otsustusprotsessi aluseks oleks ratsionaalsus (Marcus: 2000: 221). Meedia arutelu ei ole aga otsustusprotsess, vaid võimalus väljendada enda või oma erakonna arvamust. Kuigi ka Riigikogu kõnedes on emotsionaalsus lubatud, on

ühiskonnal parem ligipääs meediaportalidele. Läbi meedia jõutakse efektiivsemalt kodanikeni, suurendades seeläbi poolehoidu ja valijaskonda.

3.3.1 Emotsioonide väljendamise erinevused erakondade vahel

Ideoloogia järgi saab antud bakalaureusetöösse kasutatavad Eesti erakonnad vasak-parem skaalale jaotada järgnevalt, liikudes vasakult paremale: Eestimaa Rohelised, Keskerakond, Sotsiaaldemokraatlik Erakond, Vabaerakond, Isamaa/Isamaa ja Res Publica Liit/Res Publica, Reformierakond, Eesti Konservatiivne Rahvaerakond (Toomla, 2015: 11). Elurikkuse Erakond ja Eesti 200 ei paikne antud skaalal.

Alljärgnev Joonis 1 iseloomustab valimi moodustanud artiklites emotsioonide väljendamist positiivsete ja negatiivsete emotsioonide lõikes erakondade kaupa.



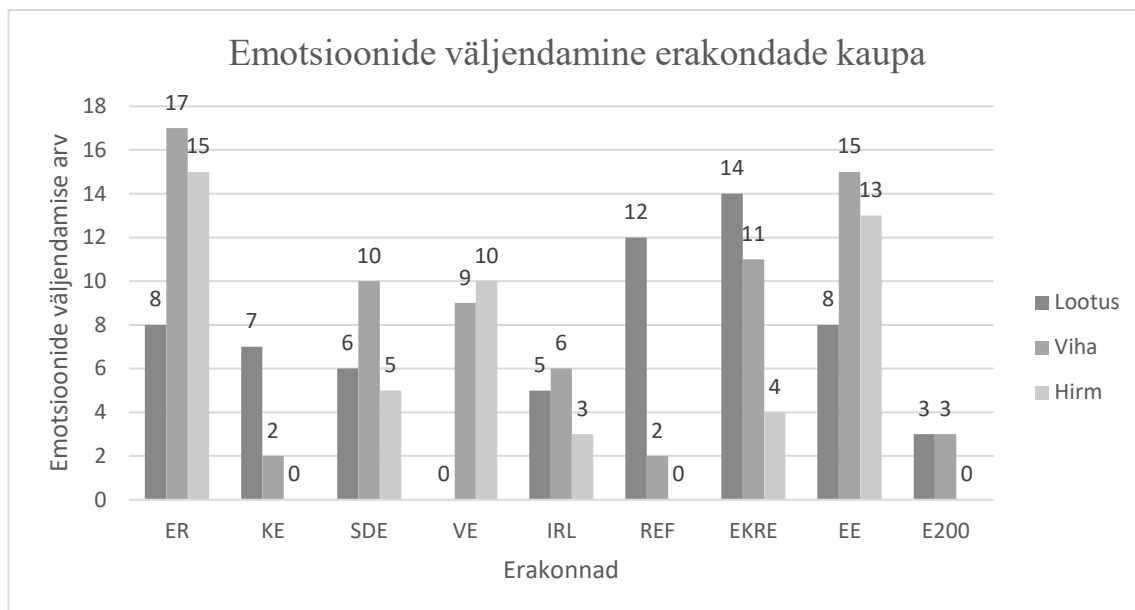
Joonis 1. Positiivsete ja negatiivsete emotsioonide väljendamine ERR artiklites keskkonnateemalises arutelus erakondade lõikes (Allikas. Autori koostatud)

Kõige emotsionaalsemateks keskkonnateemalises arutelus kujunesid oodatult erakonnad Eestimaa Rohelised ja Elurikkuse Erakond, kelle emotsionaalsete arvamused arv erines järgnevatest ligi kümne ühiku võrra. Teistest märgatavalt rohkem väljendasid emotsioone Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna poliitikud. Vähim emotsionaalsust esines Keskerakonna poliitikute sõnavõttudes.

Erakondade lõikes olid positiivseimaks Reformierakonna poliitikud, kelle arutelus moodustas positiivsete emotsioonide osakaal 85,71% tulemusest. Ka Keskerakond oli teistega võrreldes valdavalt positiivsem. Reformierakonna ja Keskerakonna emotsionaalsuse väljendamise tulemused kinnitavad osaliselt teist hüpoteesi (H2). Teine hüpotees on, et poliitikute juhtivaks emotsiooniks on lootus. Antud erakonnad on olnud pikalt juhtivateks erakondadeks Riigikogus ja valitsuses. Kõik keskkonnaalased lahendused on tugevalt seotud antud erakondadega. Positiivsed emotsioonid poliitiku poolt tekitavad ka kodanike seas positiivseid reaktsioone (Gabriel ja Masch 2017: 82). Reformierakonna ja Keskerakonna eesmärgiks on ilmselt jätkata juhtivate erakondadena. Toetuse säilimiseks on vaja hoida rahva poolehoidu ning näidata enda tegevusi positiivsest küljest. Sellele aitab kaasa positiivsete emotsioonide väljendamine. Antud erakonnad on endiselt juhtivad seega võib analüüs kinnitada, et positiivsete emotsioonide väljendamise näol on tegu hea strateegiaga rahva poolehoiu säilitamisel. Töö ei väida, et positiivsete emotsioonide väljendamine oleks ainuke põhjus, miks antud erakonnad populaarsed on.

Negatiivseim erakond keskkonnateemalises arutelus on Vabaerakond, kelle puhul negatiivsete emotsioonide väljendamise osakaal on 100% tulemusest. Vabaerakond, kes väljendas vaid negatiivseid emotsioone, ei ole tegevusaja jooksul kuulunud valitsusse ning seetõttu ei ole antud erakonna poliitikutel vajadust lootuse väljendamise läbi enda tegusid kiita ega rahva poolehoidu saavutada.

Alljärgnev Joonis 2 iseloomustab valimi moodustanud artiklites emotsioonide väljendamist hirmu, viha ja lootuse lõikes erakondade kaupa.



Joonis 2. Emotsioonide väljendamine ERR artiklites keskkonnateemalises arutelus erakondade lõikes. (Allikas: autori koostatud)

Enim esines lootuse väljendamist Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna poliitikute sõnavõttes. Kõige negatiivsemad olid erakondade Eestimaa Rohelised ja Elurikkuse Erakonna poliitikud, kusjuures viha väljendati enam kui hirmu, kuid ka hirmu poolest oldi esireas. Negatiivsete emotsioonide osakaal oli Eestimaa Roheliste erakonna puhul 80% ning Elurikkuse Erakonna puhul 77,8%. Antud erakondade kõrge negatiivsuse tase võib olla põhjustatud nende keskkonnaalasest taustast. Pea kõik sõna võtnud poliitikud Elurikkuse Erakonnast ja Eestimaa Rohelised erakonnast on seotud keskkonnavalase tööga. Spetsiifilise alaga tegelejatele on tõenäoliselt keskkonnahoid olulisem kui majanduslik kasu. Olles seotud tugevalt kindla teemaga, ei ole oluline rahva poolehoid või nende manipuleerimine, vaid kuulutada tõde. Sarnaselt Vabaerakonnale ei ole ka need erakonnad kuulunud valitsusse ega vaja rahva poolehoiu säilitamist, vaid pigem üritatakse probleeme tugevalt välja tuues nende kodanike häält, kes samuti keskkonnahoidu enim pooldavad.

Ideoloogilisel maailmapildil ja emotsionaalsuse väljendamisel on nõrk seos. Võimalik on välja tuua üks peamine järeldus. Valimi parempoolsete erakondade (IRL, REF, EKRE) ehk konservatiivsemad poliitikud on väljendanud vähem hirmu kui vasakpoolsete hulka

kuuluvate erakondade poliitikud. Lisaks väljendasid kõige konservatiivsema erakonna Eesti Konservatiivne Rahvaerakond poliitikud vaid 16% korral emotsioonidest hirmu. Seega toetas analüüs kolmandat hüpoteesi (H3) – konservatiivsed poliitikud väljendavad vähem hirmu kui teised keskkonna- ja kliimaprobleemide teemal.

KOKKUVÕTE

Keskkonna- ja kliimateemaline arutelu on muutumas üha enam populaarsemaks. Kuigi keskkonnaprobleemid on alati eksisteerinud individuaalselt riikide tasandil on kogu maailma tähelepanu saanud kliimasoojenemise probleem. Keskkonnaprobleemidega tegelemine on peamiselt riikide ning seeläbi poliitikute ülesanne. Läbi emotsioonide väljendamise on võimalik äratada rohkem tähelepanu arutelu all olevale teemale.

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli uurida kuidas väljendavad Eesti poliitikud meedias emotsioone keskkonnateemalises arutelus. Uurimaks emotsionaalsuse väljendamist poliitikute seas analüüsiti 32 Eesti Rahvusringhäälingu meediaportaalis ilmunud artiklit, kus võtsid sõna erinevate Eesti erakondade poliitikud. Valimisse kuulus üheksa erakonda: Eestimaa Rohelised, Elurikkuse Erakond, Sotsiaaldemokraatlik Erakond, Eesti 200, Keskerakond, Vabaerakond, Isamaa/Isamaa ja Res Publica Liit/ Res Publica, Reformierakond ja Eesti Konservatiivne Rahvaerakond. Emotsioonid liigitati kolmeks: viha, hirm ja lootus. Viha ja hirm on negatiivsed emotsioonid ning lootus positiivne emotsioon.

Kvalitatiivse sisuanalüüsi tulemusena selgus, et Eesti meediaportaalis ERR kajastatavate poliitikute sõnavõtte sisaldavate keskkonnateemaliste artiklite tonaalsus oli valdavalt negatiivne. Enim väljendati viha, seda kodeeriti 75. korral. Teisel kohal väljendati lootust, mida kodeeriti 63 korda. Kõige vähem väljendati hirmu, vaid 50. korral. Töös eeldati, et arutelu allikaks on kohalikud keskkonnaprobleemid ning see tõestati. Läbivateks aruteluteemadeks osutusid maavarade ületarbimine, põlevkivitööstus, kliimamuutused, keskkonna kahjustamine, taastuenergia tootmine ja põhjavee olukord. Kõikidel teemadel väljendati nii negatiivseid kui ka positiivseid emotsioone. Kõiki emotsioone väljendasid keskkonnakaitse pooldajad ja vastased.

Valitud erakondade hulgast väljendasid kõige rohkem emotsioone erakondade Eestimaa Rohelised ja Elurikkuse Erakond poliitikud, kusjuures enim viha ja hirmu esines Eestimaa Rohelised erakonna poliitikute arvamusalaldustes. Kõrge emotsionaalsusega olid ka Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna poliitikute sõnavõtted, kelle arutelus esines ka arvuliselt kõige rohkem lootust. Vähim emotsionaalsust esines Keskerakonna poliitikute sõnavõttudes. Erakondade siseselt olid enim positiivsed Reformierakonna poliitikud,

kelle arvamused moodustas positiivsete emotsioonide osakaal 85,71% tulemustest. Kõige negatiivsemad erakondade siseselt olid Vabaerakonna poliitikud, kelle arutelu negatiivsete emotsioonide hulk moodustas 100%.

Kõiki kolme bakalaureusetöös püstitatud hüpoteesi toetas analüüs. Esimene hüpotees kinnitas, et poliitikud on keskkonnateemalises arutelus meedias emotsionaalsed ega ole neutraalsed. Emotsioone väljendati kokku 188 korda. Teise hüpoteesi kohaselt on poliitikutelt juhtivaks emotsiooniks lootus, sest see tagab rahva poolehoidu. Antud hüpotees sai osalise kinnituse. Enim väljendasid lootust Reformierakond ja Keskerakond, kes on pikalt juhtivateks erakondadeks olnud. Kolmas hüpotees kinnitas, et vasak-parem skaalal paiknevatest erakondadest paremal pool olevad konservatiivsemad erakonnad väljendavad vähem hirmu kui teised erakonnad.

Ideoloogilisel tasandil esines üks peamine tähelepanek. Poliitilisel ideoloogial põhineval vasak-parem skaala paremal pool paiknevad konservatiivsemad erakonnad väljendasid vähem hirmu kui vasakul pool paiknevad erakonnad. End keskkonna järgi defineerivad erakonnad Eestimaa Rohelised ja Elurikkuse Erakond väljendasid enim negatiivseid emotsioone. Erakonnad Reformierakond ja Keskerakond, kes on pikalt võimul püsinud on olnud vastutajad keskkonnaprobleemide lahendamisel. Antud erakonnad väljendasid rohkem positiivseid kui negatiivseid emotsioone. Tegu võib põhjendada nii enda lahenduste kiitmisega kui ka positiivse kuvandi tekitamise läbi rahva poolehoidu säilitamisega.

Erinevalt Riigikogust, kus otsuste vastuvõtmisel on vaja emotsioone minimeerida, on meedias arutledes võimalus väljendada erinevaid emotsioone. Emotsioonidega on võimalik rahva arvamust manipuleerida, kasutades siis kas negatiivseid emotsioone kellegi süüdistamiseks või positiivseid emotsioone enese kiitmiseks. Seetõttu on oluline keskkonnateemalises arutelus olla ratsionaalne ning ka lugejatel suhtuda informatsiooni kriitiliselt.

KASUTATUD KIRJANDUS

Brooks, Deborah Jordan. 2011. „Testing the Double Standard for Candidate Emotionality: Voter Reactions to the Tears and Anger of Male and Female Politicians.“ *The Journal of Politics* 73(2): 597-615.

Campbell, Troy H., Aaron C. Kay. 2014. „Solution Aversion: On the Relation Between Ideology and Motivated Disbelief.“ *Journal of Personality and Social Psychology* 107(5): 809-824.

Clayton, Susan. 2018. „The Role of Perceived Justice, Political Ideology, and Individual or Collective Framing in Support for Environmental Policies.“ *Social Justice Research* 31: 219-237.

De Castella, Krista, Craig McGarthy, Luke Musgrove. 2009. „Fear Appeals in Political Rhetoric about Terrorism: An Analysis of Speeches by Australian Prime Minister Howard.“ *Political Psychology* 30(1): 1-26.

Dunlap, Riley. E., Aaron M. McCright, Jerrod H. Yarosh. 2016. „The Political Divide on Climate Change: Partisan Polarization Widens in the U.S.“ *Environment: Science and Policy for Sustainable Development* 58(5): 4-23.

Gabriel, Oscar. W., Lena Masch. 2017. „Displays of emotion and citizen support for Merkel and Gysi: How emotional contagion affects evaluations of leadership.“ *Politics and the Life Sciences* 36(2): 80-103.

Höjjer, Brigita. 2010. „Emotional anchoring and objectification in the media reporting on climate change.“ *Public Understanding of Science* 19(6): 717-731.

Johns, Lisa N., Jennifer Jacquet. 2018. „Doom and gloom versus optimism: An assessment of ocean-related U.S science journalism (2001-2015).“ *Global Environmental Change* 50(2018): 142-148.

Kalmus, Veronika, Anu Masso, Merle Linno. 2015. „Kvalitatiivne sisuanalüüs.“ *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. <http://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys> (kasutatud 11.03.2020).

Keskkonnaministeerium. 2007. „Eesti Keskkonnastrateegia aastani 2030.“ https://www.envir.ee/sites/default/files/elfinder/article_files/ks_loplil_riigikokku_pdf.pdf

Keskkonnaministeerium. 2018. „Metsandus.“ <https://www.envir.ee/et/metsandus> (kasutatud 11.05.2020).

Liu, Xinsheng, Arnold Vedlitz, Letitia Alson. 2008. „Regional news portrayals of global warming and climate change.“ *Environmental Science & Policy* 11(2008): 379-393.

Lynggaard, Kennet. 2019. „Methodological Challenges in the Study of Emotions in Politics and How to Deal With Them.“ *Political Psychology* 40(6): 1201-1215.

Marcus, George E. 2000. „Emotions in politics.“ *Annual review of political science* 3(1): 221-250.

Nabi, Robin L.. 2010. „The case for emphasizing discrete emotions in communication research.“ *Communication Monographs* 77(2): 153–159.

O’Neill, Saffron, Sophie Nicholson-Cole. 2009. „„Fear Won’t Do It“: Promoting Positive Engagement With Climate Change Through Visual and Iconic Representations.“ *Science Communication* 30(3): 355-379.

Pace, Michelle, Ali Bilgic. 2019. „Studying Emotions in Security and Diplomacy: Where We Are Now and Challenges Ahead.“ *Political Psychology*, 40(6): 1407-1417.

Roeser, Sabine. 2012. „Risk communication, public engagement, and climate change: a role for emotions.“ *Risk Analysis: An International Journal* 32(6): 1033-1040.

Rämmer, Andu. 2014. „Valimid.“ *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. <http://samm.ut.ee/valimid> (kasutatud 16.05.2020).

Smith, Nicholas, Anthony Leiserowitz. 2014. „The Role of Emotion in Global Warming Policy Support and Opposition.“ *Risk Analysis* 34(5): 937-948.

Smith, Nicholas, Hélène Joffe. 2009. „Climate change in the British press: the role of the visual.“ *Journal of Risk Research* 12(5): 647-663.

Statistikaamet. 2020. „Kaubavahetus jäi 2019. aastal eelneva aasta tasemele.“
Pressiteated 17. <https://www.stat.ee/pressiteade-2020-017> (kasutatud 02.03.2020)

Zia, Asim, Anne Marie Todd. 2010. „Evaluating the effects of ideology on public understanding of climate change science: How to improve communication across ideological divides?“ *Public Understanding of Science*, 19(6): 743-761.

Toomla, Rein. 2015. „Meie vasak- ja parempoolsed erakonnad.“ *Pärnu Postimees*, 12. veebruar.

EXPRESSION OF EMOTIONS AMONG POLITICIANS IN ENVIRONMENTAL DISCUSSION IN THE MEDIA ON THE EXAMPLE OF ESTONIA

Juuli Pihel

Summary

The debate on the environment and climate is becoming increasingly popular. Although environmental problems have always existed individually at a national level, the problem of global warming has received worldwide attention. Addressing environmental issues is primarily the responsibility of states and thus politicians. Through the expression of emotions, it is possible to attract more attention to the topic under discussion, specifically when it comes to the media.

This bachelor's thesis aimed to study how Estonian politicians express emotions in the media in environmental discussion. In order to investigate the expression of emotionality among politicians, 32 articles published on the media portal of the Estonian National Broadcasting (ERR) were analysed, in which politicians from various Estonian political parties spoke. The sample included nine political parties: the Estonian Greens Party (Eestimaa Rohelised), Biodiversity Party (Elurikkuse Erakond), Social Democratic Party (Sotsiaaldemokraatlik Erakond), Estonia 200 (Eesti 200), Center Party (Keskerakond), Free Party (Vabaerakond), Fatherland (Isamaa)/Fatherland and Res Publica Union (Isamaa ja Res Publica Liit)/Res Publica, Reform Party (Reformierakond) and Estonian Conservative People's Party (Eesti Konservatiivne Rahvaerakond). Emotions were classified into three: anger, fear, and hope. Anger and fear are negative emotions and hope is a positive emotion.

As a result of the qualitative analysis, it became clear that the articles on environmental issues containing the speeches of politicians covered in the Estonian media portal ERR were mostly negative. Anger was the most expressed emotion as it was coded 75 times. In the second place was hope, which was coded 63 times. Fear was the least expressed emotion, as it figured 50 times in the articles. The bachelor's thesis assumed that the source of the discussion was local environmental problems, and this fact was proved. Over-consumption of mineral resources, oil shale industry, climate change,

environmental damage, renewable energy production, and groundwater situation were common topics for discussion. Both negative and positive emotions were expressed on all topics. All emotions were expressed by proponents and opponents of environmental protection.

Also, the relationship between political ideology and the expression of emotionality was analysed. Among the elected parties, the politicians of the Estonian Greens party and the Biodiversity Party expressed the most emotions, whereas the most anger and fear was expressed in the opinions of the politicians of the Green party of Estonia. The speeches of the politicians of Estonian Conservative People's Party were also highly emotional, and used the most hope out of the sample. The least emotion was expressed in the speeches of the politicians of the Center Party. Within the parties, the politicians of the Reform Party were the most positive, with the share of positive emotions in their statements accounting for 85.71% of the result. The most negative within the parties were the politicians of the Free Party, whose discussion accounted for 100% of negative emotions.

All three hypotheses raised in the bachelor's thesis were supported by the analysis. The first hypothesis confirmed that politicians are emotional and not neutral in the environmental debate in the media. Emotions were expressed a total of 188 times. According to the second hypothesis, the leading emotion of politicians is hope, because it ensures the support of the people. This hypothesis was partially confirmed. The Reform Party and the Center Party, which have long been leading parties, expressed the most hope. The third hypothesis confirmed that the more conservative parties to the right of the parties on the left-right scale express less fear than the other parties.

At the ideological level, there were two main observations. The more conservative parties on the right of the ideology-based left-right scale expressed less fear than the parties on the left. The results of the analysis corresponded to the hypothesis. The Estonian Greens party and the Biodiversity Party, which define themselves by an environmental dimension, expressed the most negative emotions. The Reform Party and the Center Party, which have been in power for a long time, have been responsible for solving environmental problems. These parties expressed more positive than negative emotions.

This can be justified by praising one's solutions and by creating a positive image by maintaining the support of the people.

Unlike in the parliament, where it is necessary to minimize emotions when making decisions, there is an opportunity to express different emotions when discussing in the media. Emotions can be used to manipulate public opinion, using either negative emotions to blame someone or positive emotions to praise oneself. Therefore, it is important to be rational in the environmental discussion and for the readers to be critical of the information.

LISAD

Analüüsitud artiklid

Eesti Rahvusringhääling. 2010. „Parts: põlevkivi roll maailmas on suurenemas.“ 19. oktoober. <https://www.err.ee/411359/parts-polevkivi-roll-maailmas-on-suurenemas> (kasutatud 28.04.2020).

Eesti Rahvusringhääling. 2011. „Nool: oleme taastuenergia osas liiga arad.“ 16. märts. <https://www.err.ee/374915/nool-oleme-taastuenergia-osas-liiga-arad> (kasutatud 29.04.2020).

Eesti Rahvusringhääling. 2013. „Salm: valitsus on osade keskkonnaprobleemide lahendamisel olnud loid.“ 9. jaanuar. <https://www.err.ee/339524/salm-valitsus-on-osade-keskkonnaprobleemide-lahendamisel-olnud-loid> (kasutatud 29.04.2020).

Eesti Rahvusringhääling. 2014. „Ekspert: Eesti ei suutu kliimamuutuste probleemi piisavalt tõsiselt.“ 1. aprill. <https://www.err.ee/510389/ekspert-estei-ei-suutu-kliimamuutuste-probleemi-piisavalt-tosiselt> (kasutatud 29.04.2020).

Eesti Rahvusringhääling. 2015. „Paet: Pariisi kliimalepe näitab, et EL võib ühtselt tegutsedes palju saavutada.“ 13. detsember. <https://www.err.ee/550824/paet-pariisi-kliimalepe-naitab-et-el-voib-uhtselt-tegutsedes-palju-saavutada> (kasutatud 28.04.2020).

Eesti Rahvusringhääling. 2015. „Pentus-Rosimannus Pariisi kliimaleppest: tulevik on säästlike ja nutikate lahenduste päralt.“ 13. detsember. <https://www.err.ee/550814/pentus-rosimannus-pariisi-kliimaleppest-tulevik-on-saastlike-ja-nutikate-lahenduste-paralt> (kasutatud 29.04.2020).

Eesti Rahvusringhääling. 2015. „Tammist: Eesti energiapoliitika on Pariisi kliimaleppe valguses aegunud.“ 14. detsember. <https://www.err.ee/550872/tammist-estei-energiapoliitika-on-pariisi-kliimaleppe-valguses-aegunud> (kasutatud 28.04.2020).

Eesti Rahvusringhääling. 2017. „OECD soovib Eesti vähendada sõltuvust põlevkivist.“ 1. märts. <https://www.err.ee/583252/oecd-soovib-est-va-hendada-soltuvust-polevkivist> (kasutatud 29.04.2020).

Eesti Rahvusringhääling. 2018. „Vabaerakond ei toeta tselluloositehase rajamist Emajõe äärde.“ 28. aprill. <https://www.err.ee/827193/vabaerakond-ei-toeta-tselluloositehase-rajamist-emajoe-aarde> (kasutatud 28.04.2020).

Eesti Rahvusringhääling. 2018. „Vakra: Äänekoski tehase rajamisel kaasati kohalikke igas faasis.“ 13. aprill. <https://www.err.ee/748077/vakra-aanekoski-tehase-rajamisel-kaasati-kohalikke-igas-faasis> (kasutatud 28.04.2020).

Eesti Rahvusringhääling. 2019. „Jüri Ratase sõnul on põlevkiviõli tootmise tehase rajamine mõistlik plaan.“ 19. juuni. <https://www.err.ee/953818/juri-ratase-sonul-on-polevkivioli-tootmise-tehase-rajamine-moistlik-plaan> (kasutatud 28.04.2020).

Eesti Rahvusringhääling. 2019. „Kaja Kallas: põlevkivisse jätkuv investeerimine pole mõistlik.“ 14. november. <https://www.err.ee/1003320/kaja-kallas-polevkivisse-jatkuv-investeerimine-pole-moistlik> (kasutatud 28.04.2020).

Eesti Rahvusringhääling. 2019. „Koalitsioon peab Kallase kliimaideid kaalumiseväärsaks.“ 21. november. <https://www.err.ee/1005773/koalitsioon-peab-kallase-kliimaideid-kaalumisevaarseks> (kasutatud 29.04.2020).

Eesti Rahvusringhääling. 2019. „Simson: uued õlitehased Eestile probleemiks ei saa.“ 4. oktoober. <https://www.err.ee/988642/simson-uued-olitehased-eestile-probleemiks-ei-saa> (kasutatud 28.04.2020).

Eesti Rahvusringhääling. 2020. „Aller: kliimamuutused avaldavad põllumajandusele järjest suuremat mõju.“ 8. jaanuar. <https://www.err.ee/1021733/aller-kliimamuutused-avaldavad-pollumajandusele-jarjest-suuremat-moju> (kasutatud 29.04.2020).

Eesti Rahvusringhääling. 2020. „Jaab Aab Kohtla-Järvel: kiiret põlevkivitööstusest loobumist ei tule.“ 20. veebruar. <https://www.err.ee/1055218/jaab-aab-kohtla-jarvel-kiiret-polevkivitoostusest-loobumist-ei-tule> (kasutatud 28.04.2020).

Eesti Rahvusringhääling. 2020. „Ratas: Eesti CO2 kauplemissüsteemist ei välju.“ 14. aprill. <https://www.err.ee/1077228/ratas-eesti-co2-kauplemissusteemist-ei-valju> (kasutatud 28.04.2020).

Eesti Rahvusringhääling. 2020. „Rene Kokk: kui aktivistid keeravad vinti üle, võib tulemus olla vastupidine.“ 6. veebruar. <https://www.err.ee/1032646/rene-kokk-kui-aktivistid-keeravad-vinti-ule-voib-tulemus-olla-vastupidine> (kasutatud 29.04.2020).

Eesti Rahvusringhääling. 2020. „Valitsus andis Eesti Energiale rohelise tule uue õlitehase ehituseks.“ 27. märts. <https://www.err.ee/1069628/valitsus-andis-eesti-energiale-rohelise-tule-uee-olitehase-ehituseks> (kasutatud 29.04.2020).

Izmailova, Züleyxa. 2019. „Züleyxa Izmailova: ärge võtke meilt tulevikku!“ *Eesti Rahvusringhääling* 14. märts. <https://www.err.ee/919785/zuleyxa-izmailova-arge-votke-meilt-tulevikku> (kasutatud 29.04.2020).

Kangur, Mihkel. 2019. „Mihkel Kangur: kliimaaruteludest, vajadustest ja tahtmistest.“ *Eesti Rahvusringhääling* 23. august. <https://www.err.ee/973229/mihkel-kangur-kliimaaruteludest-vajadustest-ja-tahtmistest> (kasutatud 29.04.2020).

Kangur, Mihkel. 2019. „Mihkel Kangur: kliimateemalised arutelud on omandanud pöörased mõõtmed.“ *Eesti Rahvusringhääling* 16. oktoober. <https://www.err.ee/992409/mihkel-kangur-kliimateemalised-arutelud-on-omandanud-poorased-mootmed> (kasutatud 29.04.2020).

Lemmit Kaplinski. 2020. „Lemmit Kaplinski: kriis, tselluloositehas ja õlitehas.“ *Eesti Rahvusringhääling* 8. aprill. <https://www.err.ee/1074469/lemmit-kaplinski-kriis-tselluloositehas-ja-olitehas> (kasutatud 28.04.2020).

Lõbu, Grete. 2019. „Aleksi Turovski keiserpingviinide hukkumisest: arvatavasti ei juhtu see viimast korda.“ *Eesti Rahvusringhääling*, 29. aprill. <https://menu.err.ee/934781/aleksei-turovski-keiserpingviinide-hukkumisest-arvatavasti-ei-juhtu-see-viimast-korda> (kasutatud 28.04.2020).

Mattheus, Ülo. 2019. „Ülo Mattheus: kooreüraskite õnnevalem ehk Kas inimkonnal on lootust?“ *Eesti Rahvusringhääling* 9. november. <https://www.err.ee/1001005/ulo>

[mattheus-kooreuraskite-onnevalem-ehk-kas-inimkonnal-on-lootust](#) (kasutatud 28.04.2020).

Meesak, Andres ja Marek Strandberg. 2019. „Strandberg ja Meesak: riskantne soovitus kliimanetraalseks tulevikuks.“ *Eesti Rahvusringhääling* 5. november. <https://www.err.ee/999716/strandberg-ja-meesak-riskantne-soovitus-kliimanetraalseks-tulevikuks> (kasutatud 29.04.2020).

Nurm, Kaul. 2019. „Kaul Nurm: roheliste eduvõimalusi takistab punasus.“ *Eesti Rahvusringhääling* 8. august. <https://www.err.ee/968539/kaul-nurm-roheliste-eduvoimalusi-takistab-punasus> (kasutatud 28.04.2020).

Oidermaa, Jaan-Juhan. 2018. „Kiisler kliimakonverentsil: kokkulepe tuleb ja tagauksi ei jäeta.“ *Eesti Rahvusringhääling* 15. detsember. <https://novaator.err.ee/885412/kiisler-kliimakonverentsil-kokkulepe-tuleb-ja-tagauksi-ei-jaeta> (kasutatud 29.04.2020).

Palo, Anneli. 2020. „Anneli Palo: Kurgja metsaraied ohustavad metsade maastikulist terviklikkust.“ *Eesti Rahvusringhääling* 8. jaanuar. <https://www.err.ee/1021525/anneli-palo-kurgja-metsaraied-ohustavad-metsade-maastikulist-terviklikkust> (kasutatud 29.04.2020).

Randma, Teet. 2019. „Teet Randma: põlevkivi on surnud, elagu progress!“ *Eesti Rahvusringhääling* 2. juuli. <https://www.err.ee/957665/teet-randma-polevkivi-on-surnud-elagu-progress> (kasutatud 29.04.2020).

Sildam, Toomas. 2019. „Minister Rene Kokk: tuleb rääkida nii tuumajaamast kui tselluloositehasest.“ *Eesti Rahvusringhääling* 24. september. <https://www.err.ee/983674/minister-rene-kokk-tuleb-raakida-nii-tuumajaamast-kui-tselluloositehasest> (kasutatud 29.04.2020).

Turovski, Mattias. 2016. „Mattias Turovski. Murekoht looduskaitstes.“ *Eesti Rahvusringhääling* 6. veebruar. <https://kultuur.err.ee/310464/mattias-turovski-murekoht-looduskaitstes> (kasutatud 29.04.2020).

Mina, Juuli Pihel (4971022XXXX) annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Emotsionaalsuse väljendamine keskkonnateemalises arutelus meedias eesti näitel“, mille juhendaja on Katrin Uba,

1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
3. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;
4. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus

Juuli Pihel, 18.05.2020